

NÉPNEVELŐK LAPJA.

NEVELÉS - OKTATÁSÜGYI HETILAP.

A „Népnevelők pesti egyletének“, az „Egyetemes tanítógyűlés 50-es bizottságának“, a „Budapesti tanítótestületnek“, az „Eötvös-alapgyűjtő központi bizottságnak“, a Czeg-lédvidéki — s több tanítóegyletnek rendes közlönye.

Felelős szerkesztő: Lakits Vendel.

Megjelenik e lap minden szombaton. Előfizetési ára: Egész évre 4 frt, félévre 2 frt negyedévre 1 frt. Hirdetések 2 has. petit soronként 10 krral számíttatnak. Kéziratok a szerkesztőhöz (Józsefváros, Bezerédy-utca 1. sz. iskola.); előfizetési pénzek, reklamatiók sat. Vodianer F. kiadóhoz (belváros, megyeháztér 9. sz. a.) küldendők.

ELOFIZETÉSI FELHÍVÁS

„NÉPNEVELŐK LAPJA“

1878-ki, XIII. évfolyamára.

A hazai tanügy felvirágoztatása- s az összes magyar néptanítók erkölcsi és anyagi állásának javításaért tizenkét éven át vaskövetkezetességgel s lankadatlan erélylyel küzdő, kormány és hatóságoktól egyaránt független „Népnevelők Lapja“ jogosult önérettel fordul a magyar néptanítókhoz, hogy a közelgő újévben is csoportosuljanak köré s pártolásuk által tegyék lehetővé, hogy miként eddig, ugy a jövőben is *központi közege* lehessen a magyar tanügyirodalom fejlesztésének, *pártfogója, védelmezője* a sokak által még ma- napság is lenézett és elnyomott néptanítóknak, *tüköre, tárháza* az összes hazai népnevelők működésének.

A „Népnevelők Lapját“ minden oldalról való *függetlensége, szabad írása*, közleményeinek *tanulságos és érdekes* volta a magyar néptanítók *legkedveltebb szakközlönyévé* tették. Az eddig követett irányban halad jövőre is; mert, miként örömmel tapasztaljuk, mind a főváros, mind a vidék tanítóinak nagy többsége helyesli magatartását s mindinkább sereglenek a kibontott zászló alá.

Ezért a főérdem azon lelkes tanfériakat illeti, a kik dolgozataikkal e lapok belbecsét emelni s minket törekvéseinkben hathatósan támogatni szívesek voltak. Fogadják ezért szívből eredő halánkat s köszönetünket. Ne vonják meg közreműködéseiket tőlünk ezután se; terjeszszék ez egyetlen *magyar paedagogiai független* szaklapot, mely az ország szívében, a fővárosban szerkesztetik; mi ígérjük, hogy pártolásukra méltó lenni minden erőnk- ből igyekezünk; tollunkat jövőben is a *közügy, az igazság*, nem pedig a ma- gán érdek vezérli.

Bővebb programmat a *tizenkét éves „Népnevelők Lapja“* 13m ad. Ro- vataink maradnak a régiiek: közölni fogunk vezércikkek- és értekezéseket, gyakorlati cikkek- és könyvismerttetéseket; a tárcában komoly tanulmá-

Lakits Vendel 52

nyokat, víg elbeszéléseket, nemkülönben életrajzokat is; figyelemmel kísé-
rjük a bel- és külföldi szaklapokat, sőt az egyes napilapokat is; ezek ér-
dekesebb közleményeit röviden ismertetjük. Az egyesületek működésére nagy
súlyt fektetünk; ugyanazért készséggel adunk tért a tanítóegyletek közle-
ményeinek.

Hivatalos közlönye levén lapunk az „Egyetemes tanítógyűlés 50-es
bizottságá“-nak, az „Országos paedagogiai társaság“-nak, az „Eötvös-alap
gyűjtő központi bizottság“-nak, ezeknek az ország összes néptanítóit ér-
deklő működéséről, határozatairól gyors és kimerítő tudósításokat adunk,
hivatalos ügyirataikat pedig egész terjedelmében közöljük.

Nem lehet közömbös ezek működése iránt egyetlen magyar népta-
nitó sem; ugyanazért bizalommal kérjük üggyársainkat, hogy *előfizetéseiket
megújítani és lapunkat becses körükben terjeszteni sziveskedjenek*, nem von-
ván meg tőlünk a *szellemi támogatást* sem.

A „Népnevelők Lapja“ minden héten, — még a héthavi szünetekben
is — megjelenik egy iven, tiszta nyomással, csinos kiállításban; szétkül-
dése úgy a vidékre mint helyben, pontosan és mindig *szombat*on eszközöl-
tetik, hogy vasárnapra a legtávolabb eső vidéken is kézhez kapván, ol-
vashassák.

Az előfizetési pénzek (egy évre 4 frt., félévre 2 frt., negyedévre 1
frt) a kiadó-hivatalba (Budapest, belváros, megyeház-tér 9. sz.) küldendők.

Lakits Vendel,

szerkesztő.

Vodianer Fülöp,

kiadó.

Egyleti mozgalmak a népnevelés terén.

VI.

A „*Bács-Tiszavidéki r. kath. tanítóegylet*“ közgyűlése (Topolya, 1876*) aug. 8.

Nem tudom, a »Népnevelők Lapja« t. olvasóközönsége mily érdeklé-
vel fogadja az általam immár ismételve bemutatott rajzocskákat egyesületeink moz-
galmairól a népnevelés terén. Részemről megvallom: minél tovább haladok
e munkámban, annál inkább érdeklődöm azon képek iránt, melyek előttem,
vizsgálódásom folytán, egymást követve, felmerülnek; mert nemcsak *változato-
sak* azok, hanem mind *tartalmok* gyakorlati voltánál fogva, mind *előadás-
módjuk* tekintetéből egyaránt megragadják s lekötik a figyelmet.

Igy van a dolog a főncimzett tanítóegyletben, ugyancsak dr. *Kubinszky*
ur ő méltósága elnöklete alatt, 40 tag és vendég jelenlétében eszközölt *fel-
olvasás*, illetőleg *előadással*.

Utóbbi elnöki felhívásra **Mihályi József**, petrovoszelói tanító tartotta
a **gyümölcsfák nemesítéséről**, önmaga által eleve készített oltó galyacsokkal,
Bemutatta az eddig ismert és használt eljárásokat, és pedig *tavaszi* nemesi-
tések közül az egész- és félhasíték-oltást, mely utóbbi kétféleképp, héj alá és
oldalnyílásban történik; az egyszerű és kettős nyereglapozást, a párosítást,
és kecskeláb-oltást; *nyáriak* közül a hajtó és alvó szemezést, sipolást és la-
pozást.

Felolvasott Petrovác József, ó-becsei tanító, a **munkatanításról népis-
kolában**. »Az iskolai *takarékpénztárak* eszméje, mond a többi között, szak-
tekintélyek nyilatkozata szerint, termékeny talajt csak akkor fog találni, ha

*) Mult számunkban (825. l. 13. sor) 1870 helyett 1876 olvasandó. Együttal meg-
említjük, hogy a 826. l. 8. sorban „lehet“ után *)-nak kell állani. Szerk.

a takarékoság alapját a munkával szerzett fillérek képezendik. Tehát előbb a munkatanítást kell meghonosítanunk s csak aztán gondolhatunk haszonnal az iskolai takarékpénztárak életbeléptetésére. — »Az ezerkaru vasut, mely ma már a vén Európa minden zugát behálózza, a mi . . . piacainkra veszeléses versenytársakat hozott, kikkel a versenyt kiállanunk, fölöttébb nehéz. — A tőlünk mélységes tengerek által elválasztott Amerika őszi barackot hoz fővárosunk piacára: holott hazánk igen sok vidékén a talaj- és éghajlati viszonyok oly kedvezők, hogy nekünk, mint földművelésre és kerti iparra utalt országnak, kellene Páris és Berlin piacain tenni hódításokat.

„De ha nem is kellene attól tartanunk, hogy nyers terményeinkkel eddigi piacainkról leszorítottunk, elég ok, hogy népiskolai munkatanítás által a háziipart meghonosítsuk és terjeszszük, az időjárás szeszélye, mely utóbbi években mostohaasága által egyetlen nemzeti tőkénket, a földbirtokot, csaknem alapjában rendítette meg.«

»A régi elv, hogy a népiskola azon hely, hol a testi munka bizonyos ideig azon célból szünetel, hogy a szellem nyerjen kiképezést, ma el van ítélve s a népiskola feladatává téve: a test és lélek párhuzamos művelése.

Fröbel foglalkoztató rendszere, mely a kiseddnöveldekben mindinkább meghonosul, képezheti a munkatanításnak első alapját. A népiskolába lépő tanoncot tehát mindjárt a beszéd- és értelem-gyakorlatokkal kapcsolatosan kell ezen rendszer alapján a munkára szoktatni.«

„Papirtüzelés, papirfonás és u. n. borsómunka képezheti a két alsó osztály gyakorlatait; harmadik osztály már némi kézügyességgel és szemmértékkel bírván, a kártyapapírmunkára, mely egyszersmind haszonhajtó foglalkozás, oktató. IV., V., VI. osztályoknak fönmarad a gyümölcs-, méh- és selyemhernyó-tenyésztés, szalma-, gyékény-, vesszőfonás, lombfűrészelés, papírpép-munka, mind megannyi haszonnal üzhető iparág.

»Ne higgyék önök, hogy ezen iparágak meghonosításán a legjobb akarat is hajótörést fog szenvedni. Ha az általunk oly sokszor kicsinylett német elég okos volt annak elsajátítására, egészséges észjárásu magyar népünk sem fog megtanulása alatt elpusztulni.«

Fölolvasó végül hivatkozik a közoktatási ministerium 1875. évi ide vonatkozó körrendeletére; továbbá a társadalomra, nevezetesen Szeged városára, mely a tanyai tanítók közül némelyeket segélylyel látott el, hogy szünetidő alatt a szalma- és vesszőfonást tanulják meg s arra a tanoncokat és népet a következő évben oktassák; hivatkozik a sajtóra, mely e részben szintén megtette kötelességét.

A gyűlés folyamából kiemelendők még: a) **Balaton Géza** ó-becsei és **Katona János** adai tanítók »Földrajz« és »Magyarország történelme« című munkáik, melyek mint jó és olcsó könyvek s melyek eddig nemcsak a tiszai kerület minden iskolájában használtak, hanem az ország más részeiben is nagy kelendőségnek kezdenek örvendeni, **Németh Antal** által a legmelegebben ajánlatnak. Mindamelllett elnöki ajánlatra, az elemi iskolai szakkönyvek bírálása végett, új bizottság neveztetik ki egy régibb helyett, mely a bírálást a tagok lakhelyeinek távolsága miatt nem teljesíthette.

b) Nt. **Appel Ede** népáldor bemutatván magát és három zentakerületi tanítótársát, mint küldötteket, jelenti, hogy küldöik az egylethez csatlakozni kívánnak. Az ajánlat örömmel fogadtatott, valamint elnök azon jelentése, hogy most már a **kalocsai főegyházmegyében létező összes kerületek egyesületi alakulásukat befejezték.**

c) Ugyanezen gyűlésben a *tisztujítás* is megejtetett, dr. *Kubinszky* ur ő méltósága állandó tiszteletbeli elnöknek közfelkiáltással, a többi tisztviselők kész névsoruk felolvasására, választatván meg.

Márki József tdr.

Könyvismertetés.

„**Vezérkönyv** a népiskolai földrajztanításban, tanítók és tanítójelöltek számára.“ Ehez egy „*Eredménytár*“ és egy „*Atlasz*“, Dr. Emericzy Géza és Kárpáthy Endrétől.

(Vége.)

Lássuk már most a könyv *methodikai* elveit. Ez az általában ismert módszerek koncentrációjából áll, amely módszereket *Ritter Károly egyesített*, E. K. urak pedig csak a magyar viszonyokhoz alkalmazták; s ez a könyvnek kiváló és *egyedüli* érdeme.

Csakhogy mig *Ritter* az összehasonlító földrajzot „az ember természetéhez és történeti viszonyához“ alkalmazva dolgozta föl s e mellett a földrajznak physikai oldalát is érvényre emelte (tehát csak érvényre emelte), addig E. K. urak azon *egyoldalúságba* esnek: hogy elsősorban és kiválólág a physikai földrajzot emelik föl, s az ember abban csak mint igen mellékes kis tényező evickél; mint történeti tényező pedig csak alig-alig lesz figyelemre méltatva. Adjunk az embernek a physikai világban egy kissé több helyet, a történeti embert pedig hagyjuk meg egészben. A történetet nem physikai vegyelemek csinálják.

A földrajztanítás elméletében föl van állítva: hogy első teendő a terület határvonalának meghatározása, azután a vízszintes és a függélyes tagozódás *) e kettőből, t. i. a hegységi és síksági, illetőleg vízlejtői viszonyból fejthető ki aztán a növényi és állati élet, a termékenység, gazdagság stb., csakhogy mindez oly természetes és régi, hogy minden kis földrajzban megelhelhető *rövidebben és velősebben* mint itt, ily széles lére eresztve; bámulva kérde azért velem együtt mindenki: mi tehát e könyvben az, ami *vezessen?* mi itt az *uj?*

Hisz az eddig ismert földrajzok bevezetője mindig a vízszintes és függélyes tagozódásból, az égalji és terményi viszonyok ismertetéséből áll. Igen természetes, hogy ezt minden tanító, minden tartomány, vármegye és vidék kezelésével megújítja. Hogy a földrajz-*írók* ezt nem teszik könyvükben minden tartomány és vármegyénél, az onnan van, mert a) meg vannak győződve arról, hogy a tanítók ugy is megértették őket és ugy járnak el, ahogy helyesen eljárniok kell; b) mert a nyomdai költségeket kimélni akarták a fölösleges ismételtetések kikerülésével; és c) mert az állam nem fizetett nekik szószaporításukért 12 aranyat ívenként.

Hogy a közelből a távolabbira menjünk; hogy a közel esőt részletesen, a távolit csak általánosan tárgyaljuk; hogy a haza ismertetése után a velünk politikailag rokon *Ausriát*, aztán birodalmi szomszédjainkat, aztán tovább *Európát* stb. tanítsuk, kérdem én: mi ebben az *uj?* Nem tudja-e már ezt minden puszta tanító is?

Hogy van fölbontó és van összetevő tanmód; hogy az elemező a kis részből indulva terjeszkedik a nagy egészre, az összetevő pedig az egészből megy a részletre: vajon mi ebben az *uj?*

*) Talán inkább *tagozás?*

Hogy a földrajztanítás szemléltető legyen; hogy a tanító előkészülve menjen a tanítási órára: vajon nem mind régi énekek-e ezek már?

Vagy ha E. K. urak azt hiszik; hogy ezeket a „tudnivalókat“ mint *tanítónak* kell megtanulnunk, akkor szeretném tudni, vajon mire tanítják a képezdei tanulót a háromévi tanfolyam alatt, ha nem a tanítás elveire? Ha pedig — amint ez kötelessége is a képezdeknek — a tanítás elveit úgy is vérévé tették már a fiatal embernek, akkor mire való tanári előadásainkat írásba foglalva *megaranyoztatni*, holott ezért a munkánkért úgy is kijár a *tanári* fizetés?

Hogy a földrajztanításhoz térkép, ezenkívül globus is kell, ugyan kérem, minek ezzel 4 oldalt elfoglalni? Milyen kicsinyes és sértő nézeteik vannak Önöknek a magyarországi tanítókról, hogy mindezt oly rettentő szöböséggel mondják el nekik „Vezérkönyv“-ükben!

A térképek használata mellett a térképek rajzoltatásáról is van szó a könyvben, mire azt jegyzem meg, hogy a folytonosan rajzoló és rajzoltató módszer nem üt olyan jól ki *alkalmazásban*, mint elvben föllállítva — *papíron*. *Addig, míg a gyermekekkel érzékeltethető körben (tanterem, ház, háztájék, határ) mozgunk, addig igen, de azontul nem.* Nincs is reá szükség.

Mire való az iskolának, a környéknek stb. lerajzolása, és — még ha sikerülne is — lerajzoltatása? Meggyőződésem szerint egyedül arra: *hogy a gyermek a térkép jelentőségéről, annak mibenlétéről, azon való tájékozásról fogalmat szerezzon s megérthesse aztán azt a térképet is, mely egy nagyobb, általa be nem látható földrészetet tökéletes kivitelben ábrázol.* Ha ezt megérti (pedig meg fogja érteni), akkor — nézetem szerint — tökéletesebb képet fog alkotni magának egy művészi kivitelű, tökéletes térképről, mint arról, melyet magának kell rajzolnia, oly modorban, mint ahogy az E. K. urak „Atlasz“-ában igen *primitív* modorban látható.

Sokat lehet olvasni a constructiv módszernek a földrajzi tanításban való alkalmazásáról; s a figyelmes olvasó mégis arra a meggyőződésre fog jutni: hogy azok, akik ennek alkalmazását sürgették, nem a népiskolát, hanem a felsőbb iskolákat, a műegyetemeket és katonai akademiákat tartották szem előtt, s amit e módszer üdvös voltáról egy Roor, a volt porosz hadügyminister, egy b. Kuhn, ugyancsak volt osztr. hadügyminister, mondtak, azt — miként Schvicker „Tanügyi Híradó“-jában, tevé: a népiskolában alkalmazni, — szeliden szólva — járatlanság, túlbecsülése azon szerény tehetségnek, melyet e célra — népiskolai növendékeknel — föltennünk lehet és szabad.

Mondottam a mult alkalommal, hogy a könyvnek legnagyobb része a gyakorlati leckeegyűjtemény, mely a hasonló munkáktól naivitasban még az által sem különbözik, hogy mint azok, szépen oda teszi minden kérdés után a feleletet is, olyan szép kerek, szabályos feleletet, hogy gyöngyélet volna a tanítás, ha minden gyermek úgy felelne, miként a professor urak a könyvben. Végzett praeparandisták szoktak ilyen mulkálatokkal amugy szerénykedve a világ elé lépni, és azoknak szivesen is megbocsátjuk, mert a mellett hogy ujoncok, még szerények is. De „praeparandiae professor“-tól mást kívánunk. Megkívánjuk ugyanis, hogy a *tanmód* és *tanmodor* között különbséget tegyenek. Tanmódot praescribálhatunk valakinek, tanmodort nem; ez mindenkinek egyéni sajátsága. Hogy a tanító így és amugy tegye a kérdést, ez meg van mondva minden tanmódban, amidőn az mondatik, hogy „minden kérdés legyen világos, szabatos és rövid, de kimerítő“, úgy hogy a kérdéssel már mintegy oda erőszakoljuk a gyermeket, miszerint azt kelljen felelnie, amit mi tőle várunk. De hogy a kérdést a *tanítónak*, a feleletet a *tanítvány-nak* szájába adjuk, az egy „Vezérkönyv“-ben modortalanság, nem pedig ve-

zetés. Minden tanító olyan modorban tanít, amilyennel legkönnyebben, tehát mind saját természetéhez, mind a gyermek eszéhez képest legkönnyebben és legbiztosabban célt érhet.

Igaz hogy a módszertannak tisztán a módszerrel kell foglalkoznia; de én azért mégis megbocsájthatónak találom, ha valaki a tiszta módszer mellett olyasmit is tesz könyvébe, amiből az ember *tudományt* is tanulhat, mint pl. Lüben természetrajzi, vagy Diesterweg-Heiser, számtani módszertanában. — És erre e könyvben kiváló alkalom kínálkozott, midőn a földrajz tanítás történelméről van szó. Ahelyett, hogy abból is csak csontvázat készítettek, jobb lett volna *Oberländer*-nek „Der geogr. Unterricht, nach den Grundsätzen der Ritter'schen Schule“ című munkájából, *melyből a földrajz történetének nagy részét úgyis kölcsönözték*, ha nem is egészen, de legalább nagyrészt, átfordítani. — Ott sok olyan dolog van, amit mi nem tudunk, amit pedig jó volna tudnunk. És ez esetben nem kellett volna E. K. uraknak a könyv legnagyobb részét kérdésekkel és feleletekkel kitölteni. Nem ártott volna pl. megtudnunk azt is: minő nevezetesebb földrajzi utazók vitték előbbre a földrajzi tudományt korunkban? Egy Lyvingstone-ról s másokról jó lett volna a magy. néptanítónak is valamit ezen olcsó és egyenes úton megtudnia. Kínálkoztak volna pl. csak a honfiak közül is: Hunfalvy, Magyar, Vámbéry, Xanthus és mások. Hasznos, sőt szükséges lett volna talán a földrajzi ifjusági iratok közül is néhányat ajánlatba hozni úgy a külföldi mint a honi irodalomból. Robinson mellé nagyon szépen oda illenék a mi irodalmunkból Jelky András és más hasonló iratok. Igaz, hogy mindez nem módszer, hanem csak segédeszköz volna a földrajztanítás és tanulás érdekessé való tételére egyrészt a tanító, másrészt a tanítvány előtt. Mindezen dolgok kiszoríthaták volna a sok kérdést és feleletet.

Robinsonról tétetik említés, mint a phylantropikus iskola kiadványáról, és ezen idézésben is hibásan van Robinson mint Campe munkája oda állítva. Robinsont nem Campe irta, hanem az angol De Foe, és pedig 1719-ben; Campe csak ezt az eredetit dolgozta át 1780-ban, és pedig nem sok szerencsével, mert *Oberländer* a következőleg itéli el: „Es muss zugestanden werden, dass Campe die hohe Poesie und den tiefen Gedankengehalt des ursprünglichen Robinson Crusoe verwischt, und statt dessen eine breite Verwässerung eintreten liess.“

Egy *vezérkönyvnek* nem szabad senkit a téves útra vezetnie! —

Aztán ha már arra méltatták önök a magyar földrajzirókat, hogy megemlítsék, bizony bizony érdemesek lettek volna arra is, hogy egy kissé bővebben tudakozódjanak utánuk, már csak azért is, hogy rólunk magyarokról, többet mondassunk, mint a mennyi önök könyvében van mondva. Mert hogy Hunfalvyról kevesebbet mondtak mint akár Ritterről, akár Dánielről, annak nem az az oka, hogy Hunfalvynak nem volnának nagy érdemei, hanem csupán az: hogy *Oberländer még nem irta meg Hunfalvy érdemeit*. Sőt Ballagi-Királyi összehoronált munkái is épen annyi helyet foglalnak el a könyvben, mint a jeles H.-éi, ki nem más könyvekből takolta össze a tudományt, hanem studiumokra, utazásokra s tapasztalatokra hivatkozhatik. — Ilyesmivel kellett volna a módszertant gazdagítani, hogy *tanulhassunk* is belőle valamit.

Hát még az ország leírások! Itt sem használják föl az alkalmat arra, hogy a tanítójelölt vagy a tanító nyerhessen valamit. Pedig itt lett volna alkalom arra; mert hogy milyen extractumot kell a gyermeknek nyújtani, azt az „Eredménytár“-ban eléggé megmutatták! De im Belgium 3 sor, Hollandia 4, Svájc 10 sornyi helyet foglal. Ennyire érdemesítik az iparilag, kereskedelmileg *de főképp physikailag oly annyira fontos országokat! Mennyire eltér-*

nek a tanítási elvtől! s tévednek, midőn ily kurtán tárgyalják e tartományokat csak azért, mert területileg kicsinyek.

Franciaország 17 sorban van tárgyalva. Majd megköszöni a „Grande Nation.“ Az egész Balkán félsziget egy lapocska. A mi jövőnk, élet- és ipar-kerdésünk, egész existenciánk ezen félszigetre van szorulva; piacokon és sokadalmakon kellene prédikálni népünknek róla, miként a római tevé Karthagóval; és ime, e könyvben egy lapocskával lesz kielégítve a tudvágy az egész Balkán félszigetről!

Mindezen tartományok a földrajztanítás II. évében sem nyernek kibővítést. A példatárból csak egy-két tételt citálok; alkosson magának fogalmat vázlatosságáról az olvasó:

„Látkör. Tetőpont. Fő- és mellék égtájak. Szélrózsa. Delejtű. Iránytű. A föld teke alaku. Bizonyítások. Az ég alj különbsége a tengerszine fölötti fekvés szerént. Hó vonal. Havasok. stb.“ Ilyen és hasonló schlagwortokkal van tele az egész kis könyv, melyeket a gyermeknek saját szavaival kellend földszíteni s elzengeni a földrajzot oly szépen, oly logikai értelmességgel, mint a hogy azt a tanár urak a vezérkönyvben oly bölcsen megirták.

A térképről még csak annyit, hogy amíg az ember 50—60 krért gyönyörűbbnél gyönyörűbb, jó és célszerű „Atlasz“-okat kaphat, addig ilyen kezdetleges és hasznavehetlen munkáért nehezen fog valaki 1 frt 25 krt adni.

Éreztek is a munka gyarlóságát mindjárt maguk a hivatalos közegek, mert már a hivatalos „Néptanítók Lapja“ a könyv rövid ismertetésénél jól sejtőleg feljajdul, midőn azt mondja: „Tudjuk, hogy az önérdék, pajtáskodás és a megszokás kényelme folytán hosszú és makacs küzdelembe fog kerülni a régi és az új rosz könyveket kiszorítani használatból a közoktatásügyi kormány ezen jeles kiadványával, de hogy ez mégis sikerülni fog stb.“

Lám, már keresnek címet s ijesztőül oda állítják: pajtáskodás, önérdék stb. nálunk annyira honos szóp kifejezéseket, csak hogy valami istentelen kritikus kezébe ne merészkedjék venni e „biztos kalauz“-t, melynek segélyével — a „Néptanítók Lapja“ szerint — „még a kevésbbé képzett (holmi, takács és szabó legényekből lett) tanítók is sikeresen fogják tanítani e fontos tantárgyat,“ Így van ez megírva a »Néptan. L.« 21. számában, s ki volna oly vakmerő, hogy kétségbe vonná Gy. ur szavainak igazságát? Az, hogy a budai állami tanítóképezde tanára, Gy. ur, az iglói és győri állami tanítóképezdek tanárainak az állam pénzéből megaranyozott művéről kormány költségén kiadott lapban s „kebelbarátokról“ szól igy, az — Gy. ur igazságszeretete, logikája és bölcs itélete szerint — nem „pajtáskodás.“

No, de reménylem, hogy a jó ügy érdekében nem maradok egyedül s felszólítom a tankönyvbíráló urakat: tartsák érdemesnek e jeles (?) művet a megbírálásra.

Aki azonban arról akar meggyőződni, hogy Magyarországon mi mindenre tudnak pénzt fecsérelni, az ne resteljen a vezérkönyvért 50, és a példatárért 8 krt reszkirozni. Paedagogiai kuriosum gyanánt megéri, tudomány gyanánt azonban nem.

Szöke Jenő.

TÁRCA.

A tanítói értekezletek fontossága. (Vége.)

A tanítói értekezlet nálunk, Kocsádon tartatott meg, és pedig Károly napján, midőn a plébános ur a conferentia-ebéddel egy füst alatt névnapját is megünnepelte.

Az iskolában gyűltünk össze. Az esperes ur, mint elnök, fent ült a cathedrán, körülötte az alelnökök, a plébános urak, mintegy huszan; mi pedig a tanítók, mint rendes tagok, tizenkilencen, a padokban foglaltunk helyet. Jankó barátom is köztünk volt.

Első sorban ájtatosan elénekeltük a „venisancté“-t, kértük a sz. lelket, hogy amennyire csak lehetséges, most *hamarjában* világosítaná fel a mi elméleti tehetségeinket, (amire, — itt zárjelben legyen mondva — nagy* szükségünk is lett volna).

Ezután Katykó tisztelendő ur, a kukuci plébános, burnóttal kínálta meg a gyülekezet tagjait. Ő igen népszerű ember a tanítók között és mindig így szokott beszélni: „mi népnevelők“. A tanügy érdekében már igen sokat tett, melyekből felemlíthetjük, hogy a kukuci iskolának három éven át betörött ablakait saját papírjaiból ragasztatta be; a kukuci tanító pedig egyedül neki köszönheti, hogy 15 évig roszul jövedelmező takácsmesterségétől Pestalozzi collegájává avattatott Kukucon. — Különben a tanítókat mindig szívesen látja egy-két pohár borra.

Kecsák káplán ur már nem oly népszerű, de annál gyakorlottabb tanító; közbeszéd tárgya, hogy számolási vezérkönyvet fog írni a néptanítók számára. Most is az ő mintaelőadása volt az első a számtanból. Előadásának lényege abban culminált, hogy ha az összeadásnál az összeadandók egymás alá vannak írva, ezeket nemcsak alulról fölfelé, de felülről lefelé is össze lehet adni, és az eredmény mind a két munkálatnál egyenlő lesz. Harminc példában mutatta ezt be és — dicséretére legyen mondva — egynek kivételével mind igen szépen sikerültek.

Előadása megtapsoltatott és jegyzőkönyvileg fejeztetett ki azon óhaj-tás, vajha Kecsák tő ur számolási vezérkönyvét mihamarább sajtó alá rendezné.

Urambátyámra voltam leginkább kíváncsi, mert tudtam, hogy ő is szándékozik fellépni. Csakugyan felállt; előszavában hosszasán fejtegette a világ romlottságát, rámutatott azon kórtünetekre, melyek a társadalom minden rétegében mutatkoznak, míg végre kisütötte, hogy az észlelhető erkölcsi hanyatlásnak legfőbb oka az, hogy az első szentség a keresztség, holott ezt a házasságnak kellene megelőznie. Moralis szempontból sürgette, hogy ezentul a házasság legyen az első szentség. Felemlítette egyszersmind, hogy ha indítványa elfogadtatnék is, lehetnének kivételes esetek, hol a házasságot megelőzi a keresztség, mert „nincs szabály kivétel nélkül“.

Hiaba mondták urambátyámnak, hogy ezt a kérdést a tanítói értekezleten eldönteni nem lehet, ő makacsul kívánta indítványának tárgyalását, mi nem kevés zajjal ment; végre Katykó tő ur segített a dolgon, ki azt állította, hogy ha urambátyám be is tudja bizonyítani, hogy *minden* házasság után szükséges a keresztség, ő a maga részéről hajlandó lesz az indítvány tárgyalásába bocsátkozni. Szegény öreg urambátyám nem is feszegette tovább ezt a kérdést.

Még Kecsák tő urnak volt egy ily című előadása: „Mint kell a tanítónak magát alkalmaznia, hogy elüljáróinak szeretetét megnyerhesse?“ Szerettem volna ennek fejtegetését is végig hallgatni, de délfelé járván az idő, én és Jankó barátom, mint legfiatalabbak, a helybeli plébános ur által kisorsítottunk, hogy mennénk a parochiára — teríteni.

Elementünk a parochiára. Oh édes Istenem! soha sem felejttem el azt a pillanatot! Beléptünk a plébános ur nővérének a szobájába és . . . és még most is, midőn e sorokat naplomba vezetem, reszket a kezem az örömtől s

alig tudom kiírni a megpillantottnak drága nevét, azt a nevet, melyet soha sem tudtam feledni, mely lelkemnek folytonos édes álma volt . . Irén!

Ő volt, ő; ragyogóbb szépségében, mint egykor; hallottam tehát valahára eperajkának bűvös-bajos hangját; megértem azt a végtelen, túlvilági gyönyört, midőn alabastrom kezét az enyémbe tette s mondá: „Ah, csak hogy itt van, jőjjön, im itt vannak a — tányérok“.

Megtudtam aztán mindent; megtudtam, hogy Irén Katykó tő ur huga s hogy most ő is a tanítói értekezletre jött. Áldottam a nagy ész, amely megtalálta a tanítói értekezleteket!

Irén és a plébános ur nővére megmutogatták, hol vannak elhelyezve az asztalkendők, kések, kanalak stb., melyeket mi nagy ügyességgel helyeztünk el az asztalokon; iparkodtam, hogy Jankó e művészetben felül ne muljon. Feldobogott szívem arra a gondolatra, hogy ha Irén majd az asztalnál fog ülni s én ott felszolgálva, a czuspajzos tállal háta mögé kerülök, oly ügyességgel fogom azt karcsu dereka körül elébe kanyarítani, hogy az irigység sem mondhatja, hogy nem gyöngéd ölelkezés.

Ugy is lőn. Hogy mit éreztem akkor, azt a liba szárnyából kikerült gyöngye toll leírni képtelen; e helyett talán sikerültebben lerajzolhatom azon bravourt, melyet a felszolgáltatásnál sikerült kifejtenem s a mely általános tetszésben részesülvén, jövőmnek is alapjául szolgált.

Jankó már az ebéd kezdetétől mondogatta nekem, hogy a jó falatokat mind kihalászszáka a tálakból s számunkra, kik az ebéd végeztével fogunk étkezni, alig marad egy izletes darab. Ez nagyon aggasztá őt, de mit törődtem azzal én, kinek vágya egészen más volt, mint az étvágy.

Jankó kimondhatatlanul szerette a malacfejet; elképzelhetők tehát azon lelki kinok, melyeket kiállania kellett, midőn épen neki kelle az asztalra vinni a malacot fejestül, és azzal a vendégeket sorban kínálgatni.

A malacos tálat Jankó először is az esperes ur elé tartotta; én is ott álltam már, balkezemben tartva egy tányéron a hozzávaló salátát. Az esperes ur pillantása végig fut a rózsapiros malacon és villáját egyenesen a malacfej felé irányozza. Jankó elképed . . . fehér lesz, mint a fal, . . . keze rángatózni kezd . . . s a malacfej bukik, repül egyenesen az esperes ur selyemreverendája felé; . . . de én, lélekjelenlétemet el nem veszítve, szabadon levő jobb kezemmel fölön ragadom a levegőben száguldó malacfejet s azt egyenesen az esperes ur tányérjára helyezem.

A selyemreverendán nem akadt egy mákszemnyi folt sem. Riadó taps és éljenzés hangzott fel erre.

Első pillantásom is Irénre esett. Kezeivel tapsolt, szemeiből jövendő üdvöm, menyországom sugárzott felém. El voltam ragadtatva, nem láttam, nem hallottam, lelkemet egy boldogító sejtelem fogta el, érzém, hogy e perc-től több vagyok, mint eddig valék.

Ugy is volt. Én ugyan nem hallottam a nagy izgatottság miatt, de mások állítják, miszerint az esperes elég hangosan mondá, hogy én igen *ügyes tanító vagyok*. Annyit később külön nekem is mondott, hogy a tanítói értekezleteknél tűnik ki leginkább, hogy kiben van egy kis tehetség.

Ebéd után a gyűlés szakosztályokra oszlott; egyik asztalnál tarokkoztak, másiknál politizáltak, harmadiknál iddógálva szidták a mai rossz világot, urambátyám pedig és a tisztartó ur (mert ő is ott volt) egy ujonnan fogott konpanistával preference-oztak,

Igy tartott az egész estig, midőn a falusi cigányok, kikben volt annyi pedagógiai érzék, hogy a tanítói értekezlet fontosságát felfogták, a konyhában ráhúzták a keserves lassut. Midőn a frissre került a sor, Katykó, az áldott

Katykó tisztelendő ur, hozzám vezette Irént, hogy forgassam meg amugy magyarul. Nem is hagytam ezt magamnak kétszer mondani. Karjaimra fűztem a karcsu termetést és úgy apróztuk a szoba közepén, hogy én nem tudom, mi dobogott akkor jobban, szivem-e, vagy ujonnan talpalt csizmám?

Az egész társaság minket nézett, pedig Jankó sem maradt hátra, ő a helybeli plébános úr nővérevel rakta. Befejeztük az első tourt s Irént visszavezettem Katykó tisztelendő urhoz, ki mellett már az esperes ur várakozott reám: No fiatal barátom —szólt hozzám — hogyan tetszik ez a kis leány?

A kérdés nagyon hamarosan jött, mely miatt Irénke épen úgy elpirult, mint én.

„Önállóságra kell törekedni — folytatá mosolyogva; mért is nem folyamodik a varjasi állomásért? a héten már letelik a pályázat. Jó állomás ám az!”

„Nincs reményem, hogy megnyerjem“ — felelém szerényen.

„Nem kell csüggedni, — válaszolá — Isten intézi az emberek sorsát csak adja be bátran folyamodását s ha netán oklevele van, *mellékel* azt is hozzá teheti. Arra meg eleve figyelmeztetem, hogy X. gróf a patronus, jó lesz, ha a tisztartó urtól is szerez egy ajánló levelet.

Ez az utolsó pont nagyon lehangolta felvillanyozott kedélyemet, mert tudvalevőleg nem a legnagyobb kegyben álltam a tisztartó ur előtt, de azért mégis, mielyt felkelt a kártyaasztaltól, megpróbáltam szerencsémét s kértem az ajánló levelet.

„Hohó kis barátom! — szólt végig nézve rajtam — sokszor kell még magának engem haza kísérni, míg azt kiérdepli!”

Nem is akart velem tovább beszélni. Leültem tehát egy sarokba és ott szomorkodtam, szemrehányásokat téve magamnak, hogy mért vigyáztam én más feleségére? Vigyázzon mindenki a magáéra! Most itt van la! ostobasággal eljátszottam egy jó állomást, meg talán a magam feleségét is, mert feltettem magamban, hogy az vagy Irén lesz, vagy senki más.

Végre eszembe jutott, hogy jó lenne tán urambátyámat felkérni, vállalná el a békitő diplomata szerepét köztem és a tisztartó ur között. El is mentem hozzá és felemlítém, miszerint az esperes ur felszólított, hogy adjam be folyamodásomat a varjasi állomásért.

— »Hű! teringettét öcsém, maga a szerencse fia; magáé a varjasi tanító-ság. Most már nincs más dolga mint feleség után nézni!»

— „Igem ám, kedves urambátyám, de“ ...

— „Semmi de,“ pattant fel urambátyám, ki azt hívé, hogy tiltakozni akarok; „feleség után kell nézni s punktum. Öcsém nem tudja, hogy mi az asszony a háznál! Ha jártas volna a bibliában, tudhatná, hogy Ábrahám soh'se lett volna nevezetes ember, ha nem lett volna neki Sárája. Öcsémnek nincs semmi világnézete. — Én meg a geographiából is csak azt mondom, hogy az asszonyok képezik a világ tengelyét s körülöttök forog az egész világ.“

Urambátyám beszélt, beszélt és észre sem vette, hogy kedves neje a principálisné asszony már nincs jelen. A tisztartó járt egyik szobából a másikba, nézegetett jobbra, balra. Én azonnal kitaláltam, hogy roszban törí a fejét; s csakugyan nem sokára ő is eltűnt.

Urambátyám még mindig magyarázgatta a historiából mathezisből, philosophiából s tudja Isten mi munderből, hogy milyen fontossággal bír az asszony a háznál. Mikor aztán a tudományok minden ágából előszedte bizonyítékait, ahelyett, hogy már egyszer rám hallgatott volna, elkezdte szokott anekdotáját: „Elment a cigány rákászni.“

„El ám — mondám türelmetlenül — csakhogy ez egyszer a cigány“ ...

Már majd kimondtam, hogy ki a cigány, midőn a harangozó lassan urambátyám háta mögé lopózik és azt sugja neki, hogy a tisztartó urnak nem tudja mi baja, de most ugrott be a „kántor ur“ konyhájának az ablakán.

Urambátyám komolyan végig nézi a harangozót, azután felugrik, keresztül jár minden szobán s midőn a feleségét sehol sem láthatja, kiset az utcára és szalad lélekszakadva haza, hol beugrik a nyitott konyhaablakon. En mindenütt lépten-nyomon utána.

A principálisné ült az asztalnál és kötött, a tisztartó ur épen úgy, mint a minap este, átalellenében ülve talán arról is beszélt, hogy ő még milyen jó erőben van, midőn berohanó urambátyám nyakonragadta s rárivalt: »Mit keressz te ilyenkor itt?«

A tisztartó ur kitérte a száját, de szó nem jő ajkaira; majd bűnbánó arcot ölt, mint aki töredelmes vallomást akar tenni. Hirtelen közbeszóltam, nehogy megelőzzön:

— »De urambátyám, hát értse meg a szót, hiszen azt akartam a parochián mondani, hogy a tisztartó ur azért jön ide, hogy ügyemben ajánló levelet írjon a grófhoz.«

Urambátyám olyan arcot öltött, mint aki bakot lő, de azért mégis ingerülten szólt:

— »Az nem igaz, mert azt ott is megírhatta volna.«

— »Persze hogy megírta volna — mondám — ha megtalálta volna ott a kalamárist.

— »A kalamárist? — szólt urambátyám egészen higgadtan a tisztartó urhoz — hisz az igaz, láttam, hogy keressz valamit, de ki gondolta volna, hogy a tisztartó után jársz. Node, mi az ördögnek jöttél be mégis a konyhaablakon?«

Erre a kérdésre már egész méltósággal felelt a tisztartó ur: »Mert be volt csukva a kapu, a dolog pedig sürgős.«

— »Ördög bujjék a kalamáristokba — szólt kiengesztelődve urambátyám — de megijesztettetek. Itt van hát no, irjatok.« S ezzel a tisztartó ur elé tette a tisztartót, aki meg is írta az ajánlólevelet, amint én azt neki dikáltam.

*

A naplóból még sok érdekes dolgot lehetne kiírni; de ezuttal elégnek véljük felemlíteni azt, hogy csakugyan Gyula lett a varjasi tanító, a varjasi tanítóné pedig ki lett volna más, mint Irén, kivel együttesen hálásan emlékeznek vissza a kocsáncsi tanítóértekezlet napjára.

Mint e történettel összefüggő dolgot talán még felemlíthetjük, hogy tétetik a naplóban említés bizonyos fiatal kasznárról is, aki eljár Gyulához tarklizni; de a sorok közt az olvasható, hogy Gyula nagyon vigyáz, nehogy a kasznárból tisztartó legyen, mert az meg már nyíltan ki is van benne írva, hogy ő préférence-ot nem játszik.

Sántha Lajos.

A „Népnevelők egyesületé“-nek alapszabályai.*)

I. Céllok.

1. „Népnevelők egyesülete“ cím alatt Budapesten a fővárosban működő néptanítók és tanítónők, ugyszintén más tanügybarátok, szerves testületet alkotnak. Ezen testület céljai:

a) az általános paedagogiai műveltség emelése és terjesztése;

*) A régi alapszabályok revideálására kiküldött bizottság javaslata.

b) a fővárosi s országos közoktatásügy fontosabb kérdéseinek megvitatása ;

c) a népnevelők anyagi és erkölcsi állásának emelése ; végre

d) a fővárosi tanférfiak és tanügybarátok barátságos viszonyának előmozdítása.

2. Ezen célok elérése végett az egyesület társas-kört, nyilvános könyvtárt és olvasótermet tart fenn, mely utóbbiakban üléseket tart, különféle előadásokról, esetleg szak tan-folyamokról gondoskodik, népiskolai lapot, esetleg könyveket ad ki, s végül tagjai között társas multságok létesítéséről is gondoskodik.

3. A „Népnevelők egyesülete“, mint szabad testület, más rokon egyesületekkel s testületekkel érintkezik és saját pecséttel bir, melynek körirata így hangzik : „Népnevelők egyesülete. Budapest, 1868.“

II. Tagok.

4. A tagok háromfélék: tiszteletbeliek, alapítók s rendesek.

5. Tiszteletbeli tag az, kit az egyesület közgyűlése az egyesület vagy általában a népnevelés körül szerzett érdemeiért ilyen gyanánt megválaszt. Ezek élethossziglan választatnak s a rendes tagok jogait élvezik — azok kötelezettségei nélkül.

6. Alapító tag, ki az egyesület javára legalább 50 frtot tesz le vagy azt kötelezvény által biztosítja s lefizetéseig a törvényes kamatot évenként megfizeti. Alapító tag az is, ki az egyesület javára a fentebbi összegnek megfelelő egyéb anyagi áldozatot hoz, (pl. tanszerekben, bútorokban.) Az alapító tagok a gyűléseken megjelenésök esetén tanácskozási joggal birnak, de különben semminemű jogaik nincsenek.

7. Rendes tag lehet minden közoktatásügygyel elméletileg vagy gyakorlatilag foglalkozó egyén, kinek belépése ellen az egyesületi választmány alapos kifogásokat nem tesz. A rendes tag évenként 4 frtot fizet, negyedévi részletekben. Minden rendes tagnak tanácskozási, indítványozási és szavazási joga van; az egyesület könyvtárát, s egyéb javait díj nélkül használhatja, a lapot ingyen kapja s általában az egyesület minden ügyeiben minden tag (a mennyiben az alábbi §§-ok másként nem intézkednek) egyenlően részt vehet, kivéven, hogy választható csak budapesti rendes tag lehet. A rendes tagok kötelezettsége csak egy évre tart, újévtől újévig számítva; azonban ha az év vége előtt hat héttel kilépését be nem jelenti, tovább is tagnak tekintetik.

8. A belépésnél vallás-, nem- és nemzetiségi különbségek nem vehetők tekintetbe. A választmány azonban tartozik gondoskodni arról, hogy a rendes tagoknak legalább $\frac{2}{3}$ -a tényleg működő tanító legyen.

9. Nem tagok az egyesület lapját, kiadványait nagyobb áron rendelhetik meg s általában az egyesület jótéteményeiben nem részesülhetnek. Az egyesület helyiségébe bármely tag által bevezetett nem tagok ide csak két hétig járhatnak.

III. Tisztviselők.

10. Az egyesület tisztviselői: elnök, két alelnök, titkár, két jegyző, pénztárnok, könyvtárnok, ellenőr, lapszerkesztő, gazda és 20 választmányi tag. Mindezek a közgyűlésen választatnak, és pedig az elnök, titkár, pénztárnok, szerkesztő, könyvtárnok három évre, a többiek évenként. A választás egyszerre beadott szavazatlapok által titkosan történik; a szavazatok a közgyűlés megnyilta után azonnal beadatnak s eredményök az ülés végén kihirdettetik. Minden közgyűlésnek joga van a titkár, pénztárnok

s könyvtárnok mellé évről-évre segédeket is választani. Ezen három tisztviselő részére a közgyűlés utólag tiszteletdíjakat is szavazhat meg. Mind a tisztviselők, mind a választmány a budapesti rendes tagok közül választandók nemi különbség nélkül. A tiszteletbeli s alapító tagok a választmánynak tagjai.

11. Az *elnök* hívja össze s vezeti az összes üléseket, képviseli az egyesületet külhatóságokkal szemben, a fontosabb okmányokat aláírja, a szavazatszedő s más alkalmi bizottságokat kinevezi, sürgős esetekben a választmány utólagos jóváhagyásával 20 frtig utalványoz, a szavazatok egyenlősége esetében szavazatával dönt.

12. Az *alelnökök* az elnök helyét pótolják; ha egyik sincs jelen, a legidősb választmányi tag helyettesíti őket.

13. A *titkár* szerkeszti a hivatalos ügyiratokat, dolgozza ki az esetleges szabályokat, utalványozza a folyó vagy választmányi ülés által megállapított összegeket, vezeti a levelezéseket, nyilván tartja a tagok számát évenként jelentéseket tesz az egylet működéséről; a jegyzőkönyveket az elnökkel együtt aláírja s a jegyzőkönyvre vontkozó tudósításokon kívül minden hivatalos iratot a hirlap számára elkészít.

14. A *jegyzők* fölváltva vezetik a jegyzőkönyveket, készítik el a titkár számára a szükséges kivonatokat.

15. A *pénztárnok* kezeli s őrzi az egyesület összes pénztárát és értékpapirjait. Minden választmányi ülés elé jelentést terjeszt; számadásait s a pénztárt az év vége előtt s esetleg bármikor részletes vizsgálat alá bocsátja. Mind a bevételeket, mind a kiadásokat csak a titkár, esetleg elnök, aláírásával ellátott nyugta mellett eszközölheti.

16. Az *ellenőr* a pénztárt havonként megvizsgálni tartozik, a szekrény egyik kulcsa nála áll s a pénztárnokkal együttesen felelős.

17. A *lapszerkesztő* köteles az egyesület jegyzőkönyveit s a választmányi és közgyűléseken meghatározott okiratokat a lapban változatlanul közleni, a reclamatiokat közvetlenül esetről esetre a lap állásáról a választmánynak jelentést tenni. Különbén az egyesületnek csak annyiban felelős, a mennyiben annak általános céljait előmozdítani tartozik. A lapszerkesztő s munkatársak tiszteletdíja s a kiadóhoz való viszonya, külön szerződések által határozatik meg.

18. A *könyvtárnok* az egyesület könyveinek lajstromozásáról, bekötetéséről s kezeléséről gondoskodik s a választmány által meghatározott összegek beosztásáról saját tetszése szerint rendelkezik. Az ujonnan beszerzendő könyvekről s lapokról a választmány elé jelentést terjeszt. Hetenkint legalább kétszer könyvtár-órát tart; minden választmányi ülésen szóbeli jelentést ad s az év vége előtt a könyvtárt megvizsgáltatja.

19. A *gazda* felügyel az egyesület helyiségére, gondoskodik annak fűtéséről, tisztogatásáról, az irodai eszközök beszerzéséről; az egyesület számára megrendelt lapokat, folyóiratokat rendben tartja, s felügyel, hogy azok tudta s beleegyezése nélkül az egyesület helyiségéből el ne vitessenek.

20. A választmány 20 tagból áll, e választott 20 tagon kívül tagjai a választmánynak az egyesület tisztviselői (l. 10. §.) a szakosztályok elnökei, a tiszteletbeli s alapító tagok, utóbbiak azonban csak tanácskozási joggal bírnak.

4. Gyűlések.

21. Az egyesületben tartandó gyűlések három rendbeliek, u. m. választmányi, köz- és szakosztályi gyűlések.

22. A *választmány* havonként legalább egyszer tart gyűlést.

23. Köteles a közgyűlésekhez szükséges intézkedéseket megtenni. A

közgyűlések tárgyait megállapítja, azokat az egyesület hiv. lapjában 7 nappal előre közzé teszi.

24. Az egyesület tagjai által beküldött nevelési, tanítási dolgozatokat vagy műveket és indítványokat átveszi, azokat bizottságilag megbírálja és vitatja; az egyesület céljainak előmozdítására alkalmas eszközöket és módokat ajánl.

25. Rendkívüli közgyűlés egybehívásának szükségét megállapítja.

26. Paedagogiai előadások és szaktanítások tartásáról gondoskodik.

27. Tiszteletbeli tagokat ajánl a közgyűlésnek; alapító-, pártoló- és rendes tagokat maga vesz fel, utólagos bejelentés mellett az évi közgyűlésen.

28. Huszonöt forintig kiadásokat tehet, az elnök által tett kiadásokat jóvá hagyja vagy érvényteleníti.

29. Az elnöktől vett megbízatásokban a választmány egyes tagjai eljárnak.

30. Határozatképességre legalább 10 tag jelenléte kívántatik, s általános többség dönt.

31. *Közgyűlés* évenként kétszer tartandó. Tárgysorozata, ha választások ejtetnek, a választmány által hét nappal előbb az egyesület hivatalos lapjában közzé teendő. Határozat hozatalra legalább 40 tag jelenléte kívántatik.

32. Kivételes esetekben, az elnök 10 tag írásbeli kijelentésére rendkívüli gyűlést hí egybe.

33. Ha a közgyűlésen 40 tag sincs jelen, ugyan azon tárgyban a legközelebb tartandó közgyűlésen a jelenlevő tagok többsége határoz.

34. A közgyűlések tárgyai:

a) A választmánytól átvett dolgozatok s indítványok birálatának szükség esetében felülvizsgáltatása.

b) Ugyancsak a választmány által az egyesület céljainak előmozdítására ajánlott eszközök és módok megbírálása.

c) Eszmecserék az időközben felmerült népnevelési kérdések felett.

d) A titkári jelentés meghallgatása; a számadások megvizsgálása, 25 forintot meghaladó kiadások megszavazása egyleti célokra.

35. A választások titkos szavazással történnek, az eredményt a 2 jegyző s a közgyűlés választotta 4 bizalmi férfi vizsgálja meg s az elnök kihirdeti.

36. A *Szaksztályi gyűlések* két félek, u. m. paedagogiai- és társadalmiak.

a) A paedagogiai szaksztály nevelés- s tanítástani előadások és minta-tanításokat tart; a választmánytól hozzá áttett paedagogiai műveket megbírálja.

b) a társadalmi szaksztály dalárdát alakít, zene-estélyek, társas mulatságok tartásáról gondoskodik.

V. *Vegyes intézkedések.*

37. Az egyesület választmánya saját kebeléből becsületbiróságot alakít, mely akár hirlapi, akár magán uton történt személyes ügyek és sértések fölött, ha a felek által igazság-szolgáltatásra hivatik fel, ítéletet hoz, melybe mindkét fél belenyugodni tartozik.

38. Az egyesület házszabályait és tanácskozási ügyrendjét a választmány, az egyes szaksztályok tanácskozási ügyrendét pedig maguk a szaksztályok állapítják meg.

VI. *Az egyesület feloszlása.*

39. Az egyesület feloszlik, ha azt a tagok két harmada követeli s ezen követelés mellett az e célból egybehívott közgyűlésen is megmarad.

40. Az egyesület feloszlása esetében annak vagyona a „budapesti községi néptanítók“ neve alatt a városi hatóság kezelésére bizatik.

György Aladár.

Kurcz Sámuel.

Lakits Vendel.

VEGYESEK.

= **Pályázat.** A „Budapesti Közlöny“ hivatalos értesítőjének 289-ik számában folyó évi december 19-dikén a következő pályázat olvasandó:
„50222. Budapest főváros törvényhatósága által néh. báró Eötvös József nevére alkotott négy, egyenként 100, azaz: száz forintos alapítványi ösztöndíj elnyerésére ezennel nyilvános pályázat hirdettetik.

Ezen ösztöndíjra pályázhatnak budapesti községi tanítók kitünő tehetségű, szorgalmas és jó erkölcsű bármely nemű gyermekei, vagy árvái, kik tanulmányaikat valamely hazai egyetemen, községi tanodában, polgári iskolában, vagy képezdében folytatják.

Az ösztöndíjak elnyerésénél azon pályázók bírnak előnnyel, kik felsőbb osztályban járnak és a kitünő tehetségnek megfelelőleg általában legjobb bizonyítványokkal képesek tanulmányi előmenetelüket igazolni. A megnyert ösztöndíj élvezetében az illető egyének mindaddig zavartalanul és újabb pályázat nélkül megmaradnak, míg arra feltűnő hanyatlás vagy erkölcsi hibák miatt az illetékes igazgatóságok jelentései szerint érdemtelenné nem válnak.

Pályázni kívánók tartoznak azt, hogy budapesti községi tanítónak gyermeke vagy árvája, valamint azt, hogy az előzőtt tanpályán a fenti követelményeknek megfelelő, lehető legjobb előmenetelt tette, hiteles okmányokkal igazolni.

Az ösztöndíjak félévi ötven-ötven forintos részletekben vehetők fel a fővárosi házi pénztárnál és pedig mindig január és július hó végével a illető tanintézetek dékánjai, igazgatói által láttamozott és a kívánt előmenetelt tanúsító nyilatkozattal megerősített és szabályszerű bélyeggel ellátott nyugták iránt. Indokolt kérelem esetén az ösztöndíj kifizetése végett illető hatósághoz is elküldetik.

Folyamodók rovatos minősítvényi táblázatait az illető tanintézetek igazgatói vagy dékánjai összeállítván, azokat a tanári testület véleményeinek meghallgatása után az illető intézet főnöke külön átirat kíséretében Budapest főváros tanácsához czimezve 1878. január hó 10-ig megküldi. Későbbben beérkezendő vagy nem kellően felszerelt folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak. Budapesten, 1877. decz. 7. tartott ülésből.“

= **A „Népnevelők pesti egylete“** 1878. évi januárhó 5-én (szombat) esti 6 óraker választmányi-, a rákövetkező napon (6-án) pedig *tisztújító közgyűlést* tart.

= **Boldog ujevet kívánunk** összes barátaink- és pályatársainknak.

HIRDETMEÉNYEK.

Legczélszerűbb

újévi ajándékok:

diszművek, ifjusági iratok s imakönyvek

legjutányosabban kaphatók

LAMPEL RÓBERT

könyvkereskedésében (Budapest, váci-utca 12.)

 Postai megrendelések azonnal teljesítettnek. Az 1878. évre megjelent új könyvjegyzék bárkinek kívánatára ingyen küldetik meg.

